

Годишен доклад за контрол, опазване и защита от пожари на горските територии през 2015 година

Опазване на горските територии от нарушения

Изпълнителната агенция по горите контролира дейностите в горски територии на площ от 4 180 125 ха, или 37.4 % от територията на страната.

През м.г. са извършени 498 148 проверки на превозни средства, лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси.

Основните констатирани нарушения продължават да са свързани със сеч на немаркирани дървета, транспортиране на дървесина без положена контролна горска марка и непридружена с превозен билет, както и съхранение и преработка на дървесина с незаконен произход.

След направен анализ бе установено, че ефективността от постоянните контролни горски пунктове е ниска - изразходвани са 273 847 лв. за поддръжката им, съставени са 13 акта и е задържан 1 м³ дървесина. Превозните средства, които транспортират незаконна дървесина, са със закрити шасита и не спират за проверка на пунктовете. Поради тези причини през 2016 г. постоянните контролни горски пунктове ще бъдат закрити, а техните служители ще бъдат организирани в мобилни екипи.

Прекият контрол в страната се извършва от 432 горски инспектори. За опазването на горските територии по видове собственост са назначени: за държавна собственост - 2484 служители, общинска собственост - 302 служители, частна и друга собственост - 32 служители.

Предприети мерки за подобряване на контрола

Предприети са решителни действия чрез организиране на съвместни акции на горските инспектори на РДГ със служители от ДГС/ДАС и МВР, както и командироване на горски инспектори от съседни РДГ с цел преустановяване на нарушенията и респектиране на потенциалните извършители. Продължават да се извършват специализирани акции, при които горските инспектори от една регионална дирекция по горите проверяват територии на други регионални дирекции по горите, като с тези мерки допълнително се цели да бъде елиминиран факторът за евентуална „обвързаност“ на местно ниво.

Периодично по указания на ИАГ се разпорежда на всичките 16 регионални дирекции по горите извършването на проверки в регистрирани обекти, в които постъпва, преработва се и се експедира дървесина (складове и цехове за преработка на дървесина). В провер-

ките участват и представители от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към Министерство на труда и социалната политика, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР, и общинските структури за строителен контрол.

Извършиха се последващи проверки на превозни средства след постоянните контролни горски пунктове. Във връзка с подобряване на нивото на дейностите по превенция и опазване на горските територии се провеждат съвместни теренни проверки от екипи горски инспектори към регионалните дирекции по горите и новосформираните мобилни екипи по опазване на горските територии към съответните държавни горски и ловни стопанства.

От 10 до 27 ноември м.г. бяха проведени обучения на горските инспектори, които обхванаха общо 424 служители, по теми, свързани с опазването, контрола и стопанисването на горските територии.

Започна внедряването на системата за издаване на електронен превозен билет - първоначално в държавните предприятия, като предстои прилагането ѝ в горските територии - негържавна собственост.

Разработен е софтуерът за електронен дневник на обектите по чл. 206 от ЗГ, който предстои да бъде въведен през 2016 година.

Издадени бяха заповеди, засягащи изграждането на системите за видеонаблюдение на обекти, в които постъпва, преработва се или от които се експедира дървесина, както и устройства за позициониране и проследяване на движението на товарните превозни средства, транспортиращи дървесина и негървесни горски продукти (GPS).

На 06.06.2015 г. беше открит Офис „Център 112“ към Регионалната дирекция по горите - София. От създаването на Центъра до края на годината са приети 5173 сигнала за незаконен добив, транспортиране и съхранение на дървесина, лов и риболов, за възникнали горски пожари. Най-много сигнали са получени през август и ноември - съответно 947 и 988.

При получаване на сигнала служителите в офиса го предават незабавно на дежурните служители при съответните регионални дирекции по горите и държавните предприятия, а те - на съответното ДГС/ДАС. По този начин се съкрати времето за реакция от получаване на сигнала до уведомяване и компетентно насочване за извършване на проверка или в случай на пожар - към дежурните екипи за борба с горски пожари, сформирани към всяко ДГС и ДАС.

Констатирани нарушения

През 2015 г. са констатирани общо 23 137 нарушения на горското законодателство. Съставени са 16 810 акта за установяване на административни нарушения, които са с 2481 повече от 2014 година. На 3166 нарушения не е открит извършителът, а 3161 нарушения са установени с констативен протокол с известни нарушители, на които предстои да бъдат съставени актове.

От 16 810 акта 5759 са съставени от служители към РДГ, 9692 - от служители на ДГС/ДАС, 1202 - от служители към общините, 62 акта са съставени от лица на частна лесовъдска практика и 95 - от служители на Министерството на вътрешните работи.

По Закона за горите са съставени 16 139 акта, по Закона за лова и опазване на дивеча - 254, по Закона за рибарството и аквакултурите - 157, по Закона за лечебните растения - 21, по Закона за административните нарушения и наказания - 16, и 223 акта са съставени по други закони.

От служители на РДГ са съставени 152 акта за нарушения, извършени от служители на ДГС/ДАС, 534 акта на лесовъди, практикуващи частна лесовъдска практика, и 48 акта на лица, имащи отношение към стопанисване и опазване на горски територии - общинска собственост.

Наложени са 58 принудителни административни мерки по чл. 253 от Закона за горите.

На първо място през 2015 г. по установени с актове нарушения се нарежда РДГ - Ловеч - 2503 акта, следвана от РДГ - Кърджали, с 1794 акта, където правят впечатление съставените 560 акта от служители към общините. Следват Регионалните дирекции във Варна с 1719 акта и Благоевград - с 1587.

Не са малко на брой и системните извършители на нарушения, за които незаконната сеч се е превърнала в „професия“.

Движение на актовете преписки и събираемост на наложените глоби и санкции

Поради остарелия софтуер за воденето на актовете преписки статистиката за движението им може да бъде дадена само за актовете, съставени от служители на РДГ и ДГС/ДАС.

В Информационната система „Елица“ са въведени общо 13 963 преписки - с 2847 по-малко от реално съставените актове. Липсват преписките, които се намират в общините - 1202, както и актовете, съставени през 2015 г., но все още не въведени в програмата. От регистрираните 13 963 акта са издадени 11 478 наказателни постановления (НП). 147 преписки са отменени от директорите на РДГ. В Прокуратурата са изпратени 2474 преписки. От тях 804 са без решение, 1583 са върнати за административно производство, а по 87 е образувано наказателно производство.

Обжалвани са 733 акта. От съда са вигодозменени 87 акта, 121 са отменени и 43 потвърдени.

Общо 8417 наказателни постановления са влезли в сила. Издадени са 51 присъди.

Наложените парични санкции и глоби с наказателни постановления са общо за 1 845 663 лв., като по влезлите в сила НП са 1 085 197 лева. Събрани са 155 636 лв. от влезлите в сила НП, което представлява 14.34 %. От НАП са събрани 7058 лева.

Задържани вещи - предмет на нарушенията и вещи, послужили за извършване на нарушенията

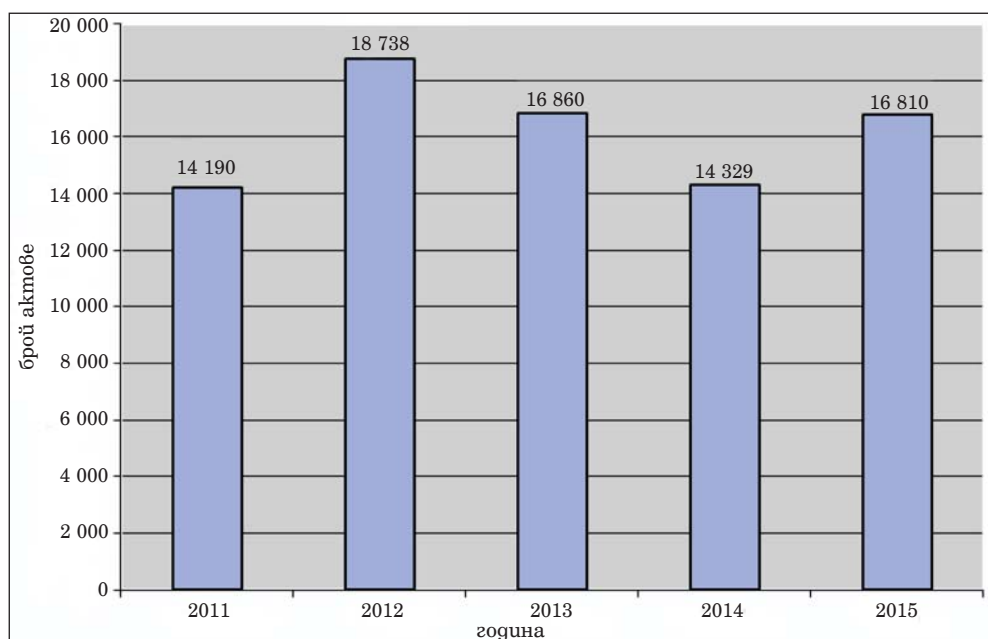
През 2015 г. общо с актове и констативни протоколи е установена отсечена незаконна дървесина в размер на 30 473 пл. м³ - обла, дърва за огрев и фасонирана, както и негървесни горски продукти, моторни превозни средства, коне, каруци, моторни триони, оръжие, лодки, мрежи, дивечово месо и риба. Приходите от продажби на задържаните вещи възлизат общо на 210 880 лева. През 2015 г. не са организирани търгове за продажба на задържаните вещи в Регионалните дирекции Варна, Кърджали, Пазарджик и Смолян.

Голяма част от задържаната дървесина се предоставя безвъзмездно по реда на чл. 273, ал. 2 и ал. 5 от Закона за горите

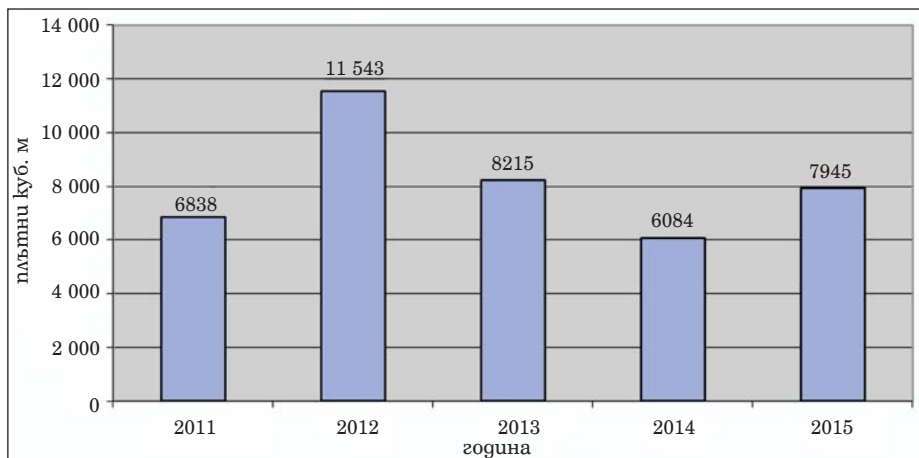
Дейност на регионалните дирекции по горите

През 2015 г. горските инспектори в РДГ са извършили 238 571 проверки на 19 777 обекта за преработка и търговия с дървесина, 14 992 обекта за добив на дървесина, 117 255 МПС, 45 633 ловци, 10 314 риболовци и 30 600 физически лица.

Горските инспектори са съставили 5795 акта, или 34.5 % от актовете в страната - средно по 13 акта на служител (през 2014 г. са били средно по 11). За сравнение 2484 служители от ДГС/ДАС са съставили средно по 3.9 акта на служител, а назначените или

Фиг. 1. Брой актове през 2011-2015 г.

Фиг. 2. Количество дървесина, задържана с актове общо за ИАГ (2011-2015)

наети служители за опазване на общинските горски територии - средно по 4 акта на служител през годината.

Съгласно представените данни от РДГ за 2015 г. задържаната дървесина по актове и констативни протоколи (в т.ч. и неразкрити нарушения) е 7033 пл. куб. метра.

Задържани са 1139 пл.м³ обла дървесина, 59 м³ фасонирана дървесина и 5045 пр. м³ дърва за огрев, 296 МПС, 58 коня, 141 моторни триона, 23 бр. оръжие, 28 мрежи, 477 кг дивечово месо и риба, 598 кг недървесни продукти.

Наложени дисциплинарни наказания

През 2015 г. са наложени дисциплинарни наказания на 44 горски инспектори от РДГ, като от тях по Кодекса на труда трима са уволнени, 11 са с „предупреждение за уволнение“, 30 са със „забележка“, а по Закона за гържавния служител трима са с „порицание“. Дисциплинарни наказания са наложени на 452 служители от ДГС/ДАС. На петима служители по опазването и стопанисването на горите в общините, са наложени дисциплинарни наказания.

Взаимодействие с други институции

Взаимодействието на служителите по контрола и опазването на горските територии е свързано със служители на МВР, които при наличие на данни за престъпление поемат случаите. От друга страна, при констатиране на нарушения по горското законодателство полицаите търсят служители от РДГ или ДГС/ДАС за съставяне на актове. Единствено в териториалния обхват на РДГ - Берковица, служители на МВР имат съставени 95 акта.

Във връзка с опазването на горските територии и борбата с пожарите винаги се осъществява сътрудничество с Главната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

На 09.01.2015 г. бе подписано споразумение за сътрудничество и взаимодействие при контрола и опазването на горите, дивеча и рибните ресурси между Министерството на вътрешните работи и Министерството на земеделието и храните и започна реализиране на съвместни акции с участие на служители от Дирекция „Жандармерия“ към Главна дирекция „Национална полиция“.

През 2015 г. зачестиха акциите с Дирекция „Жандармерия“ към МВР, като те се провеждат на територията на РДГ - София - в ДГС - Ботевград, ДГС - Самоков; РДГ - Берковица - в ДГС - Белоградчик, и ДГС - Лом; РДГ - Пловдив - в ДАС „Тракия“, ДГС - Карлово; РДГ - Бургас - в ДГС - Карнобат, ДГС - Бургас.

Извършени са съвместни проверки със служителите на Националната агенция за приходите, Регионалната дирекция за национален строителен контрол, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ и групи.

Проблеми при контрола и опазването на горските територии:

- Честата смяна на ръководни кадри в РДГ.
- Има незаети щатни позиции за горски инспектори, като причините са липса на интерес от кандидати поради ниско заплащане и забрана за назначаване на служители на вакантните места.
- Наказание на нарушителите почти липсва. Много малко са издадените присъди за престъпления, свързани с горското законодателство. Събираемостта на сумите по влезлите в сила наказателни постановления е много ниска, което създава чувство на безнаказаност у нарушителите, а работата на служителите по контрол и опазване на горските територии се обезсмисля.
- По много малка част от изпратените в Прокуратурата преписки се образува досъдебно производство. Препращането на преписките натоваарва административно РДГ и Прокуратурата.
- В много РДГ има проблеми с организацията по задържане на вещите - предмет на нарушенията и вещите, послужили за тяхното извършване. Броят на базите за съхранението им е недостатъчен.
- Незаинтересованост на собственици на горски имоти за опазването им.
- Недостатъчен контрол върху дейността на регистрираните лесовъди, упражняващи частна практика. Те избягват да съставят актове за нарушения и не изпълняват стриктно дадените им по закон правомощия по опазване на горските територии.

Предложения за подобряване и приоритетни задачи:

- Да се подобри финансирането на системата за контрол и опазване.
- Да се завиши възискателността към работата на служителите в РДГ от страна на техните ръководители, а същевременно и към ръководителите им.
- Да се промени начинът за обучение на служители, имащи права да съставят актове за нарушения, като се предвиди и обучение на терен. Тестовите да включват и физическа подготовка.
- Да се определи праг за нанесена щета, по който да се преценява кога едно нарушение е престъпление, за

да се намали излишната кореспонденция между РДГ и Прокуратурата.

- Да се увеличи броят на извършваните между РДГ кръстосани проверки - горските инспектори да бъдат командирани в различни РДГ.

- Да се внедри нов софтуер за воденето на актовете преписки.

Разработват се предложения за промени в някои от текстовете в Наказателния кодекс, Закона за административните нарушения и наказания и Закона за горите, които ще доведат до:

- подобряване на работата по налагане и изпълнение на наказания за незаконни дейности в горите и браконьерството;

- възможност за повишаване на ефективността в дейностите по превенцията и санкциониране на нарушенията в горите;

- ограничаване на излишната и неефективна кореспонденция между регионалните дирекции по горите и районните прокуратури;

- възможности за нормативно регламентиране на наказание „безвъзмезден труд в полза на обществото“ от нарушители, които са социалнослаби и нямат възможност да заплатят евентуално налагането на наказание „глоба“;

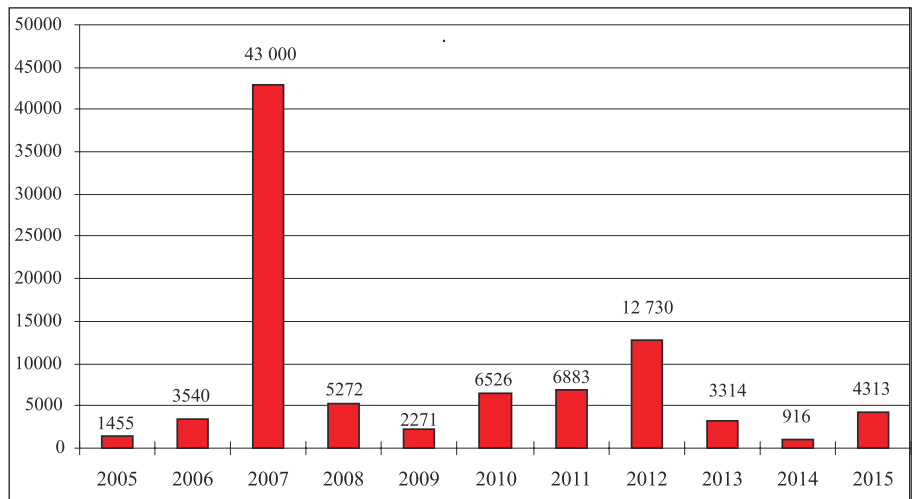
- квалифициране като престъпление на случаите при извършване на повторно нарушение в горите след наложено административно наказание, т.е. деянията, които, макар и да не покриват критериите за престъпление по стойност (стойността на престъплението или нанесените вреди е под една минимална работна заплата), са извършени от лице, наказвано вече в предходните 12 месеца по административен ред за нарушение на ЗГ;

Предвидени са и промени в Наредба № 1 за контрола и опазването на горските територии.

ЗАЩИТА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ОТ ПОЖАРИ ПРЕЗ 2015 Г.

Анализ на състоянието с горските пожари в страната през 2015 г.

През 2015 г. на територията на страната възникнаха 429 горски пожари. Засегнатите горски територии са с площ 4312.8 ха - от тях само 166.7 ха са опожарени от върхов пожар. При сравнение с предходната 2014 г., в която имахме регистрирани само 151 пожара на площ от 916 ха, се забелязва на пръв поглед увеличаване, но трябва да се има предвид, че тази година не е показателна поради изключително многото валежи през лятото. Ако направим сравнение с 2013 г., която бе с близки до нормалните за страната климатични условия, тогава имахме регистрирани 408 пожара на площ от 3313.9 ха, от които 486.6 ха опожарени от върхов пожар. При сравнение със средногодишно опожаряването в страната 11 000 ха при среден брой от 550 пожара в периода 2004-2014 г. 2015 е година със сравнително ниски стойности на всички статистически показатели за възникващите горски пожари.

Фиг. 3. Опожарени горски територии (в ха) в България в периода 2005-2015 г.

Най-големи са броят и площта на горските пожари в РДГ - София - 82, 872.3 ха, РДГ - Кърджали - 48, 268.7 ха, РДГ - Ловеч - 35, но с най-много площ 1470.5 ха, и РДГ - Бургас - 37, 259.6 хектара. Най-малко са регистрираните горски пожари в РДГ - Русе - 5, 8.8 ха, РДГ - Шумен - 9, 11 ха, и в РДГ - Стара Загора - 15, 13.9 хектара. Преките щети от горските пожари до момента са оценени на 736 801 лв., което е много по-малко от средните 5 000 000 лв. за последните 15 години.

Най-голям дял от опожарените площи през 2015 г. са държавна собственост - 59 %, частна собственост - 17 %, общинска собственост - 18 %, църковна собственост - 6 %, и 1 % са собственост на юридически лица.

Основните причини за възникването на горските пожари през 2015 г. са: човешка небрежност - 293 бр. (68 %); неизвестни - 82 (19 %); умишлени - 42 (10 %); 12 (3 %) са възникнали по естествени причини от мълнии.

От общо опожарената площ 86 %, или 3705.2 ха, са залесени, а 14 %, или 607.6 ха, са незалесени.

Благодарение на бързата и адекватна реакция на горски служители, пожарникари, военнослужещи, доброволци тази година само 4 % от възникналите пожари са върхови. Останалите 96 % са низови. За това спомогна много и изграждането на изнесен център на тел. 112 към ИАГ. В резултат на незабавната реакция в две трети от случаите не е допуснато навлизане на огъня в горските територии или пожарите бяха ограничавани в зародиш.

През 2015 г. отново бе регистриран голям брой пожари извън обявения в повечето области пожароопасен сезон, като през ноември и декември възникнаха 107, с над 2410 ха опожарени горски територии - повече от останалите 10 месеца на годината.

В изпълнение на препоръките, дадени в одитния доклад на Сметната палата при извършването на одит на изпълнението „Превенция и реакция при възникване на горските пожари“ за периода 01.01.2011 г. - 31.12.2013 г. през годината ИАГ и ГД „ПБЗН“ са предприели редица дейности:

- Разработен е съвместен протокол, който се погнусва след всеки горски пожар, одобрен със Заповед на ИАГ № 269/21.04.2015 г. и на ГД „ПБЗН“ № 1983з-

169/14.04.2015 г., с която са утвърдени образец на протокол за регистриране на горски пожар и указания за неговото попълване.

- МЗХ сключи договор с изпълнител „Агролеспроект“ ЕООД за разработване на схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната с оглед изграждането на Единна система за наблюдение и автоматично откриване на пожари.

- МЗХ сключи втори договор за разработване на Методика за определяне на риска от горски пожари. До края на годината предстои и извършването на оценка и картографиране на риска от горски пожари за територията на страната.

- ИАГ сключи Договор № 111/17.07.2015 г. с БНТ за излъчване на специализирана информационна рубрика за дейността в горския сектор в предаването „Бразди“, като първото предаване бе посветено на дейностите по опазване и защита на горите от пожари. Реализирани бяха и множество публикации и интервюта в националните и местните медии на тема опазване и защита на горите от пожари.

- През летния активен пожароопасен сезон ежедневно се излъчваше телевизионен клип по БНТ с призив за опазване на горите от пожари. По програмата „Хоризонт“ на Българското национално радио също се излъчваше ежедневно радиоспот със същия призив.

- Със Заповед № 723/09.10.2015 на ИАГ и на основание чл. 12, т. 4 от Наредба № 8/2012 г. издаденото през 2014 г. пособие от доц. Кирил Любенов „Защита на горите от пожари“ е одобрено като основно помагало за осигуряване на необходимата подготовка на специализираните екипи за гасене на пожари в горските територии.

- Подобрено е взаимодействието с ДП по чл. 163 от ЗГ при изготвяне на годишните планове за защита на горските територии от пожари.

Най-важните задачи през 2016 г. и в периода до 2020 г. са следните:

1. Стартиране на процеса и успешно изграждане на Единна автоматизирана система за наблюдение и откриване на горски пожари в горските територии.
2. Почистване на падналата през 2015 г. гървесина и осигуряване на безпрепятствен достъп на противопожарната техника до горските територии.
3. Изграждане на всички предвидени противопожарни прегради и ежегодното им почистване във всички горски територии преди началото на летните месеци.
4. Осигуряване на достатъчно на брой специализирани високопроходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горски пожари.
5. Упражняване на ефективен превантивен контрол върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителната власт.
6. Търсене на адекватна наказателна отговорност от лицата, извършващи самоволно и безразборно палене на стърнища и пасища в и извън горските територии. Постепенно преминаване към режим за контролирано изгаряне и ползване на огъня.
7. Подготовка и реализиране на проекти по оперативни, трансгранични и други програми в областта на опазването и защитата на горите от пожари.

8. Създаване на стройна организация за обучение на служителите и лицата, ангажирани с превенцията и предотвратяването на горските пожари.

9. Подобряване на качеството на въвежданата информация за горските пожари в интернет базираната информационна система на ИАГ чрез засичането ѝ с данните от съвместните протоколи за всеки възникнал горски пожар.

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ ПО РДГ през периода 01.01.2015 г. - 31.12.2015 г.

№	Регионална дирекция по горите	Брой	Площ (гха)	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	19	5300	12.28	14
2.	Благодеевград	32	1701	3.94	137
3.	Бургас	37	2596	6.02	16
4.	Варна	17	441	1.02	102
5.	Велико Търново	7	1370	3.20	0
6.	Кърджали	48	2687	6.23	189
7.	Кюстендил	35	980	2.27	331
8.	Ловеч	35	14 705	34.10	79
9.	Пазарджик	17	264	0.61	0
10.	Пловдив	30	1395	3.23	233
11.	Русе	5	88	0.20	0
12.	Сливен	19	2077	4.81	15
13.	Стара Загора	15	139	0.32	8
14.	Смолян	22	552	1.28	75
15.	София	82	8723	20.22	468
16.	Шумен	9	110	0.25	0
	Всичко	429	43 128	100.00	1667

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (гха)

1.	Изглолистна	6922	16.04 %
2.	Широколистна	29 562	68.56 %
3.	Смесена	568	1.32 %
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка	6076	14.08 %
	Всичко	43 128	100 %

ВИД НА ПОЖАРА (гха)

1.	Низов	41 461	96.14 %
2.	Върхов	1667	3.86 %
	Всичко	43 128	100 %

СОБСТВЕНОСТ (гха)

1.	Държавна собственост	25 230	58.52 %
2.	Общинска собственост	7234	16.76 %
3.	Частна собственост	7660	17.75 %
4.	Църковна собственост	2655	6.15 %
5.	Собственост на юридически лица	349	0.81 %
	Всичко	43 128	100 %

ПРИЧИНИ (брой)

1.	Неизвестни	82	19.13 %
2.	Небрежност	293	68.34 %
3.	Умишлени	42	9.79 %
4.	Естествени	12	2.73 %
	Всичко	429	100 %